Nr. 9. Anulu XXXI.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajustórele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 5 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 12 Februariu 31 Ian. 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Urbarialia.

Sunt cativa ani de candu ne punemu silintia de a trage lucrea sminte a auctoritatilorn supreme la starea de robia iobagésca in care se afla mai multe dieci de mii de familii din acestu mare Principatu intocmu cá insinte de 1848 séu si multu mai reu, pentruca o suma mare din ele totu mai robescu cate 104 dile pe anu, platescu inse si cate 77 cri crescatura dupa fiecare fiorinu de dare la capitalulu si la interesele despagubiriloru urbariali in suma de 72 milióne fiorini. In totu decursulu activitatii nóstre pe acestu terenu amu ilustratu tescle nóstre cu unu mare numeru de acte judecatoresci, n'amu prea cutezatu inse a dice, ca multe din sententiele judecatoresci fusesera influentiate tare de considerationi politice si de spiritu de partita, pentruca de amu fi dicu asia ceva, ne-aru fi arruncatu in temnitia.

Astadi multiamita foiloru ministeriali „Napló" si „Esti lapok" (foi de sér'a) din Pest'a, cum si celoru din steng'a, precum si dlui grafu Ioann Bethlen seniore, suntemu scutiti de unu asemenea periculu cu respectu la causele urbariali. In fine adeverulu straba tu pana si la urechile cele mai greu auditóre. O disputa indelunga incinsa intre unii numitele foi si impinse pana la personalitati ne dete o satisfactione mai neasteptata, éra gr. I. Bethlen o spuse in „P. Napló" din 5 Febr. curatu, ca toema si la regularea cestiunei urbariale din Secuime trebue se predomnésca si considerationi politice. Cu acea ocasione numitulu grafu provóca pe connationalii sei, cá se contenésca odata cu ne'ncetat'a calarire pe dreptulu istoricu, se nu mai triere la cate legi vechi adesea fórte obscure, ci se cunósca odata, ca multe din acelea sunt de natura cá se le poti esplica dupa cum iti vine la interesu.

Intre acestea „Kol. Közlöny" inca 'si luá ostenél'a cá se publice vreo 8 articuli si unu altu memoriulu, care tóte se ocupa totu numai cu feliuritele categorii ale sclaviei feudalistice transilvane. Se intielege de sine, ca cu tóte acestea cestiunea urbariale inca nu e deslegata, ci se constata numai ca ea e esiste si ca auctoritatile mai nalte voru fi constrinse a o lua mai curendu séu mai tardiu in o nóua desbatere meritoria.

Ministeriulu ungurescu a lustu mesuri pentru infiintiarea unoru tribunale urbariali nóue in locuiu celoru remase din timpulu absolutismului. Publiculu interesatu la acelessi astépta cu multa nerabdare cá se aflu din ce felu de individii capacitati, caractere se voru compune acelea tribunale, precum si déca siedintiele acelorasi voru fi deschise séu secrete.

Pre candu scriamu acestea ne veni o epistola, din care scótemu numai acestea: „Vediu ca érasi ve ocupati cu iobagi'a din Secuime. Prea bine; inse cá se védia lumea, ca si in cestitate avemu iobagia catu se póte de mare, adica de 104 dile pe anu, ve tramitu copi'a unei sententie judecatoresci trecute in putere de drepta, in intielesulu careia respectivulu trebue se iobagésca cá si pana la 1848. In satulu Hidegkut mai sunt vreo 20 insi, carii gemu totu sub sórtea acestui Lobonez György. In an. 1863 ni se promitea incetarea iobagiei preste totu, éra astadi — ne a intrecutu si Rusi'a cu mill'a sa catra clasea tieraniloru muncitori etc."

B.

Brasiovu 11 Febr. **Imprumutu natiunalu sasescu.** In siedinti'a universitatii din 6 Febr. dep. Schuller pledéza pentru petitiunea mai multoru reuniuni si cete industriale, cá se se contraga in straintate unu imprumutu de **2,000.000 fl.** pe longa garanti'a natiunei sasesci pentru scopulu de a redicá industri'a meserissia si economi'a rurala in fundulu regiu (Sachsenland). Acestu capitalu se se impartiésca intre statulu industrialiloru cu interese mici. Capitalulu se se contraga numai cu interese de 5%; 3 ani se se dè interesu corespundietoriu si in 20—30 ani se se replatésca pe calea amortisatiunii; se se angageze o cassa bancala renumita in straintate pentru contractarea acestui imprumutu, dupace se va primi splacidarea pré inalta. Din imprumutulu acesta se se platésca detoriele, ce disca pe realitatile industrialiloru si pentru care se platescu interese mari pentruca asia si creditulu personalu se va consolidá si industrialii voru deveni in pusetiune a-si compará din 1-a mana producte crude ajutandose a le si strapertá in Moldov'a si Valachi'a, ceea ce acum se face prin altii; apoi si puterea contributionala a industrialiloru se va mai mari, ma venindu cestiunea caliloru ferate, o mare parte din industriasi va fi in pusetiune de a pasi si ei cá „ntreprindietori. Petitiunea mai róga pe universitate, cá se dè garanti'a de lipsa pentru imprumutulu acesta si se misce tóte spre a'lu realisá. Se luá in combinatione si emisiunea obligatiuniloru de gagiu (Pfandbriefe), care se si afla in functiune totu in favórea usurarii detorniciloru introdusa. Comisiunea e de parere, cá imprumutulu se se negotieze cu 6%, pentruca cu 5% nu e prospectu de a'lu contrage; apoi spesele administrarii si formarea unui fondu de reserva ar' aduce capitalulu la una procentu de 7½—8 fl. longa care a'ar mai slatură si procentele amortisatiunei, pentru care se propunu 32 ani. Comisiunea nu afla un scopu a se pune cautione averea natiunei sasesci neci slodisturele cetatilorn si comuneloru din tiér'a sasésca, ci universitatea natiunei cá corporatiune recunoscuta cu dreptu de statu si representanta a intregei natiuni sasesci se intre la midilocu cu garanti'a si ponderositatea sa morala.

Deputatulu Brasiovului Wächter din mai multe cause face contrapropunetione, cá deocamdata se nu se iè la pertractare acestu obiectu. Ci dep. dela Bistritia Fluger propune, cá reportulu comisiunei se se impartasésca cu cercurile, cá se se dechiare, cum si cu ce garantia se se midilocésca unu astfelu de capitalu pentru redicarea industriei si agriculturei, care dupa mai multe discusiuni se si primesce cá concluss.

Dr. Transchenfels cetesce unu proiectu de representare la ministeriu cá referinte despre petitiunea comuneloru Balcaciu si Sidvein din comitatulu Cetatei de balta, care cere, cá se se intrupeze cu Sachsenland-ulu rugandusee ministeriulu prin o representatiune, cá se le intrupeze in administratiunea scaunului Sibiiului séu Mediasiului, concedendulise dreptulu in privinti'a judecatorésca a sustá sub instantiele tribunalului superioru din Sibiiu. In representatiune se róga r. ministeriu ungurescu pentru incorporarea acestoru comune sub administratiunea Mediasiului cu cursulu de instantia la tribunalulu din Sibiiu sci.

Fiscere natione si trage jacu la ól'a sa, facare se incórda cu preferintia numai pentru fericirea connationaliloru sei. Estu dreptu de a puté face acést'a a conservatu si man'a de popora a sasiloru atatea sute de ani. De natiunea romana si in Ardéu si in Ungari'a cá atare nu se ingrigesce nici nu se va ingrigi niciodata nu'a séu alta natiune straina. Romanulu se póte lati de fóme, póte se devina proletariu in vétr'a sa, déca n'are unu organu indreptatitu, suptu aripile carnia se afle si elu ingrigiri speciali pentru a fi ajutatu a se inaltiá la o stare mai buna. Éta de ce natiunea romana din Transilvani'a nu va parasi nicidodata loculu luptei pentru recunóscerea dreptului ei politicu natiunalu sanctionatu de Maiestate, fara de care es nu sperézu niciodata nici unu biue, nici o aventure din starea sa cea dosadita.

Óre de propunerea dn. dep. Hanea, cá se se ajutore gimnasiulu dela Brasiovu din averea natiunei ce va mai fi? — Óre candu vomu citi, ca natiunea maghiara si cea sasa se interesézа anumitu pentru natiunea romana conlocuitória si comunitória la sustieneree si apararea patriei, cu scopu, cá se i se consolideze si individualitatea ei nationale, cá se se inaltie si ea in starea culturei si se se ajute si in cele materiale? — Timpulu de 9 secle nu ne dau nici o dovada de asia ceva! De o incordare de a ni se lua, nega si incurca si ceea ce avuramu pana acum suntemu satui. — Déca natiunea maghiara si sasa vreau se cospieze nesajunsurile timpiloru trecuti facia cu natiunea romana, a sositu timpulu, cá déca ne vreu vreunu bine, apoi acelu bine se'lu dovedésca prin acees, ca voru a lucra pentru recunóscerea dreptului politicu nationalu si de limba alu natiunei romane, cá si ea se póta deveni in pusetiune indreptatita prin lege a se ingrigi pe lunga oficiale catra statu si de mai spróres fericire a connationaliloru sei, cum se ingrigescu si ei de ceea a nationiloru sale. Et enim multo magis est secundum naturam excelsi animi; et magnitudo; itemque comitas, justitia, liberalitas, conservare, quam distrudere gentem, fatorum comunium participem. —

R.

Blasiu in Ianuariu 1868.

„Si vis pacem para bellum." Acestu proverbiu stramosiescu acomodatu situatiunei presente a Europei astfelu l'aru poté unu diplomatu travesta pe romanesce „de voiesci resbelu, vestesce pace."

Asia dara avendu Europ'a dile de pace — de si numerate — tóte statele se straduescu a -si consolida puterile spre apararea patriei si a interesseloru comune, firesce prin multiamirea si animarea popornlui.

Ce se intempla la noi? care e ide'a si idealulu, pentru care romanulu ar' eschiamá astadi „vitam et sangvinem pentru apararea interesseloru comune? ori socotesce cineva, ca romanulu numai de aceea e pe lume, se ingrasie cu sangele lui tóte marginile imperiului si se se lupte cu toti dusmanii, éra resplat'a se i fia totu cea de pana acuma, anume se se folosésca altii de tóte fructele virtatiloru lui?! Au socotesce cineva, ca in romanu a'u stinsu virtutea strabona? Or' dóra nici cà a esistatu. Aratatine voi, cei ce ve indoiti de patriotismulu romanului unu singuru locu, unde s'a luptatu ungurii fara romani? Nu sunteti in stare, si totusi istori'a numai despre virtutea ungarésca pomenesce!

Or' dara intr'atata v'a amortitu fric'a de muscali, incatu nu mai auditi si nu vedeti nimica, or' dór' si impreuna cu noi ve simtiti pré slabi. Reu ve insielati.

Nu credu, ca ungurii dupa constelatiunea loru aru vré si astepta, cá precum in Oriente si in lumea intréga asia si la noi se se manifestese ou forti'a, ca idea acésta mare, pentru care se insufletiescu cu totii, e nationalitatea, ou stata mai pucinu credin, cá se lase locu la astfelin de presupuneri, cá candu ungurii n'ar vré, ori n'ar fi capaci a resolvá acést'a cestiune. Cum se arata turcii in Oriente totu in acestu obiectu?

Emigrantii maghiari Kossuth, Türr, Klapka, Vetter, Ladvigh, Irányi etc. de nenumerate ori au recomandatu neamanat'a deslegare a cestiunei nationalitatiloru. Pres'a romana si totu roma-

nulu adeveratu acésta o bucina, si totusi ce se vedi, in locu de a se ocupa cu totusdinsulu de ea, éra s'a amanatu pentru Ungari'a, póte ad calendas græcas.

Credu ca totu se mai alla ómeni cari cugeta, ca in adeveru nici ecsista acest'a cestiune, numai vreo cateva capete neodichinite vréu spre esploatarea interesseloru propriie a o sustiené ceea ce dicea mai nainte nemtii despre ungurii. Ca dóra nu veti socoti, cumca deputatii romani din Transilvani'a facu ori representante nationea romana, si fiindu acestia provediuti, cu posturi grasse, cestiunea romana e deslegata, „az oláh kérdés elvan intézve".

Déca amu fi convinsi cumca si barbatii de statu maghiari ceteseu, ori celu pucinu lassa se le refereze altii din diurnalele romane, precum su facutu mai nainte nemtii, si déca n'amu fi convinsi, ca batemu tóc'a la urechi'a surduloi, le amu dá unu sfatu si anume decatu se deslege cestiunea nationalitatiloru asia precum e in operatulu subcomisionei dietali, mai bine se i dè pace, — pentrucea in locu de a o deslegá, numai o incurca si mai maresce nemultiumirea, pentrucea titulu articulului de lege proiectatu suna „despre egal'a indreptatire a nationalitatiloru", éra in articulu intregu nici cu unu cuventu no se pomenesce nationea, cu atatu mai pucinu recunoscerea ei cá stare. Noi inse déca espresse no se va recunósce nationalitatea romana cá cofactore, ne cum starea presenta, der' nici raiulu (supremático) nu ne trebue, si o spunemu francu, ca pentru recastigarea ei tóte le vomu pune in misicare.

Numitulu articlu ar' trebui se pórte titlulu „despre egal'a indreptatire a limboloru patriei, in comunicatiunea publica oficiósa.

Éra despre egala indreptatire nationale se se redige unu articlu de lege deosebitu.

Articulu subcomisionei referitoriu la limb'a in multe privintie contiene adeveruri practice. Celu mai periculosu pasagiu e unde se dice, ca limb'a oficiósa a comitatului o hotaresce representanti'a comitatului totu in alu 3-lea anu. — Aci dice simborele discordiei si instinctulu: bellum omnium contra omnes, o adeverata causa orientala. — Din cuventu in cuventu asia a sunatu si articulu de lege alu lui Nádasdy, Reichenstein redicatu la valóre de concluzu prin cunoscut'a maioritate maiestrita, spre indignarea si scarbirea tuturoru romaniloru din tiéra.

Articulu de lege trebue se hotaresca categorice, cumca limb'a oficiósa a comitatului e limb'a maioritatei absolute din comitatu, remanendu si minoritatei dreptulu de a se puté folosí de limb'a ei. — Acésta e reciprocitate — si locu permanentu. Déca s'ar hotarí, ca representanti'a comitatului hotaresce limb'a oficiósa, nimicu alta nu trebue, numai representati'a se se infiintieze pe base aristocratice, unde romanii in comitate curatu romanesci ar' veni totu in minoritate, pe cum sunt astadi, ori dupa sistem'a lui Schmerling Interessen-Vertretung. In comitate romanesci Főispán unguru, pe cum sunt astadi, celelalte le scimu. Apoi articlulu despre limba vine bejocura, ma se va intempla ca la alu 3-le anu comitetele voru petitioná pentru stergerea lui. — Éra statulu va fi silitu cá in comitatu se infiintieze casarme spre infrenarea romaniloru, pentrucea asia a cantatu poetulu romanu „scum se re'ncérca orudii in órb'a loru trufia, se ne rapésce limb'a, dar' morti numai o damu."

Totu statu de defectuosu este si acelu pasagiu, unde se dice, ca in comitate nemaghiare dupa putintia, se fia respectu in denumirea comitiloru supremi la nationalitatea, care este precompanitóre. — Aci inca lamuritu se se dice: „in fiasce care comitatu comitele supremu se se denumésca din acea nationalitate, care este in maioritate absoluta". Acésta procedur'a este drépta si in necesu cu decretarea limbei oficiósa. In Turci'a inca s'a hotaritu, cá la crestini se se dè aploatii supremi din nationalitates respectiva; apoi noi dóra nu vomu fi mai rei cá crestinii din Orientu, carii astadi cu arm'a in mana vreu se'si deslege si insi cause. — Si ce este causa orientala alta, decatu causa'a nationalitatiloru la noi.

Fórte nimeritu dice d. Irányi, ca deslegarea acestei cestiuni taistóre adencu in viati'a statului trebue se fia desevaratu si spre multiumirea generala ecsecutata, éra nu cu indestulirea unoru si machinirea altora. — Noi ne luamu voie a intreba (déca cineva ne-ar' audi): voiesce insaltulu regimu a consulta si pe nationea romana inainte de a resolva acésta cestiune? — Si déca e, — candu? Unde si in ce forma? Pentruca atata reutate nici despre unu regimu, cu atatu mai pucinu despre alu nostru putemu presupune, cá se faca de noi, fara noi. — Apoi presupune, cá se faca de noi, fara noi. — Apoi cu atatu mai pucinu putemu presupune, ca va vreamu se dica, deputatii din Transilvani'a voru representa nationea si adeveratele ei interese, acést'a unu amploiatu sternatoriu dela grati'a acést'a unu amploiatu sternatoriu dela grati'a regimului, nici ar' puté face, dar' nici nu credu ca ei insii si voru arogá dreptulu dupa cele intemplate din 1865 incóce a precisá in numele nationei ceea ce poftesce nationea si ceea ce este conditio sine qua non, fara de a fi autorisati sau nu partea nationei. De a cate óra se mai sati din partea nationei. De a cate óra se mai spunemu, cá in 1848 tóte urmarile triste nu spunemu, cá in 1848 tóte urmarile triste nu spunemu, cá in 1848 tóte urmarile triste nu

insulta a cultur'ei generale si mai alesu a cultur'ei nationale intr'atata, incatu acelu opidu ar' poté sierbi de modelu la alte cetati din Ungari'a locuite de romani; inse se insiéla tare, care se légana in astfeliu de credintia despre Beiosiu, pentrucă, precum observaiu, toema Beiosiului este acel'a, voi se dicu, ca toema frantuseli séu portatorii de grigia sunto aceia, care voindu a sterpi sentiulu celu mai curatu nationalu din anim'a sa, denége dreptulu cetatienescu si facioriloru celoru de potentia mai radicata din siuulu seu, carora le datorescu nu numai in privinti'a culturei nationale, cu meritata recunoscintia, ci si in privinti'a sórtei materiale cu respectare cuviintiósa la órce afaceri ale opidului acestuia. Ddnii respectivi acusandu-si pasii gresiti cu vói'a libera se cospunu a se numi de unii hebeuci si ignoranti, ce se vede din actulu aici cu cea mai mare fidelitate descrisu:

„Calatorindu la numitulu opidu spre a 'mi cercetá prunculu dela gimnasiulu de acolo mi a cuarutu unu cunoscutu alu meu, altmintres omu de litere si de ómenia, carii trebue se'i dau credieméntu deplinu, cumca nu de multu s'a descoperitu in corpulu magistratului opidanu unu fapto nelegalu, in urmarea carnia a sbdisu magistratulu intregu. Dela sbdicerea acést'a tienura beiusienii conferintie preste conferintie pentru restatorirea magistratului cetatieneascu." In 31 Ian. a. c. in conferinti'a conchiamata de judele cercuale I P. facura candidatiunile recerate pentru posturile ocupande in magistratu, éra in 2 Febr. a. s. se interapia alegerea magistratului. Apoi vei cugetá, mi disa cunoscutulu meu, cumca alegerea a fostu resultatulu voturiloru unanime ale tuturoru cetatieniloru indreptatiti spre alegere. Ce e dreptu, la alegerea acést'a faimósa s'au conchiamatu de timpuriu toti cati ciungi, orbi, schiopi cu dreptu fara dreptu cati numai s'au potutu aduná, numai corpulu profesoralu fù cu totulu ignoratu cu vói'a, numai acei membrii binemeritati de bescrica, patria si natiune se eschisera dela dreptulu cetatienescu ce le competea, carii le cresce prunci in daru, platescu dare si contribuescu pre anu spre avutirea opidului mai multe mii fiorini. Prin urmare se eschisera dela dreptu tocmai cei mai indreptatiti, si caror'a beiusienii unanimu le sunto detori cu cea mai mare recunoscintia. — Caus'a despretiului acestui enormu nu mi o sciu spune amiculu, inse eu nu me indoiescu, ca aceia, carii sunto inimicii corpului profesoralu, sunto totudeodata si inimicii institutului si si culturei nationale, si acestia sunto cei mai puternici in Beiosiu, si pe sene se dicu a fi romani. Bine, fia; ca-ci romanii cei adeverati sciu ce feliu de piele pórta ei in spate *). —

Not'a Red. Cu atata nu e desjunsu. Corpulu profesoralu are onóre, acésta i s'a violatu prin ignorarea cea nesocotita. Déca elu nu-si va canta dreptulu prin urmarea de a fi demnu de acestu dreptu, pretendiendu anularea alegeriloru facute cu ignorarea unui corpu indreptatitu, va remané nerespectatu. Nec latum unguem din dreptulu politicu se nu se lase jignitu. In lupta o vinti'a si numai din ea resare respectarea. Facere aude! Legea indreptatiesce pe orce profesore, care se alla celu pucinu unu anu in cutare orasiu si platesce chiria (uniemu) celu pucinu 40 fl. pe anu, cá se iè parte la alegeri. Locuiescu profesorii in gimnasiu, apoi totu atata ar' face, déca se facu servitia si contribuiri din partea in favórea orasiului. Dreptulu de alegere sub nici unu casu nu se pote denega séu subtrage dela profesori. Asia vorbesce legea, nu eu. (Vedi art. XXIII § 6, c. si § 8.) Deci rumpeti ghiati'a congerata de machinatiunile ómeniloru celoru falsi si egoisti. Esiti la campulu luptei pe basea dreptului si bagati o ratia in stea'i'a arbitrariiloru ma chiavelli. Er' déca ar' fi romani unii cá aceia, datii de golu sei cunósca lumea romana, ca-su dosmanii ei ingrasiati din sucula ei. Legile se ecsecutéza dupa intielesulu cuvintio, ér' nu dupa capriciale unui calculatore pentru plapom'a sa. La dieta se tonati cu o petitiune remustratóre, care se fia démna de simtiulu constitutionalu, de care trebue inainte de toti insii profesorii se fia mai insufleti, pentrucă se aiba de unde insufleti si pe tenerime, cá esindu in viati'a publica inainte de tóte se pretinda si se scia asi stórce dreptulu seu constitutionalu si din pétra stérpa. Credu, ca dd. profesori respectivi a buna séma voru fi facutu si pana acum asia, se concéda inse colegialitatii, déca aici le descoperimu, si cam cum urmamu noi in punctulu acesta, cu tóte, ca pe la noi dreptulu nostru constitutionalu s'a pusu sub incuiatóre, si numai acelora le e datu a si'lu folosi pe alu sce, carora li s'a incredintiatu chisi'a desfrenului in mana. — Cu tóte acestea noi ne tienemu de principiulu creditu dela strabunulu nostru Ciscrone:

„Quod est rectum, verum quoque sit, neque summ literis, quibus scribuntur, aut oristur aut occidat." Leges non nisi illae venerandae: „quae supplicio improbos afficiant, defendunt et tuentur bonos". (ad. ce o dreptu. se fia deodata si adeveru, elu nici se se nusca nici se spuna de odata cu literele, cu cari se scriu scita (plebiscita). Numai acele legi trebue se se onoreze, care pedepescu pre cei rei, apara si scutescu pre cei buni.) Romanulu are respectu si cea mai nobila conceiintia facia cu leges drépta, ma si sateanulu romanu ride de cei ce-si facu legi, cá dupa ocea se si bata ér' ei joculu de ele pentru plapoma. — Unu pecatu inse are si romanulu, ca, vediendu asupririle legei séu aplicarea ei arbitraria, lasa lapiele pe gur'a vitieluhui si nu -se arboresce cu tóta vinjosia pentru asi practisa dreptulu ce'i compete. Faca si acésta si va fi viu! — Ér' in casulu Dvóstre compelamu si la onorabilitatea dlui Vegsio cá deputatu, cá se nu sofere a se practisa in cercolu unde se alese o satiellu de arbitrarietate, o satiellu de macula statu de ruginatória pentru dsa si pentru familia erdeliana, care 'si multiumesce buna stare institutelor romanesci, din care fara blamare mare insintea intregei romanime nu póte lasa a se eschide personalulu celu mai inteligentu alu natiunei sale. Vomu vedé, unde disce reulu. —

AUSTRI'A INFER. Vien'a. Delegatiunea ungurésca tienù in 1 a Febr. 2 siedintie. Cea de antaia se ocupà cu dechiaratiunea lui Ghiczy, dupa cum apromisese in siedinti'a trecuta, ca o va dá dupa cointelegere cu partisanii sei. Acésta dechiarstiune are cuprinsulu, ca déca ministeriulu dechiara despre titululu ministeriului, ca ouventulu „ministeriu imperialu" e identicu cu cuventulu „monarchia" si ca prin acést'a se respinge si presupunerea, ca dór' ar' voi a-si insusi unu cercu de activitate, care ar' trece preste marginile afaceriloru comune apoi catra delegatiunea ungurésca se folosesce titululu legalu „ministeriu comunu". Considera acestu respunsu de multiamitoriu si in sensu juridicu. La a 2-a parte spretuiesce greutatile dela inceputu si astépta, cá se se implinésca apromisiunea facuta in privinti'a ministeriului comunu (in caus'a limbei séu ministru maghiaru). Dechiarandusi multiamirea si ou respunsulu pentru ministeriulu de resbelu, cere se se iè dechiaratiunea lui la protocolu.

Dupa amédi se facù alegeres la comisiunea bugetaria de 30, in care se alesera br. P. Sennyei, Aut. Szechényi, Iul. Szapáry, br. Lad. Szögyeny, M. Szechényi, Liptai, Pálffy, Lud. Tisza, Georg. Károly. Din cas'a de susu: Fülöp, Csengery, L. Horváth, V. Bethlen, Zichy, Bitto, Trefort, Orczy, Kerkápolyi, G. Kemény, Anr. Manin, Pulsky, Banó, Látor, Radics din Deákiati si din steng'a Ghiczy, S. Bonis, Em. Ivanka, Perczel, G Várady si br. L. Simonyi si totudata se si constituira. —

Cartea rosia inca s'a impartitu intre membri delegatiuniloru. Ea cuprinde 158 acte diplomatice incepundu dela 1866 Nov. pana in finea an. 1867. Actele in limb'a loru originala sunto parte intregi parte in estrase circumspecte si privescu caus'a germana cu incurcarile pentru Luxemburg, caus'a Romei si a Italiei, cea orientala si partea politica comerciala.

Despre relatiunile Romaniei vorbesce in prospectu dupa „Alb." asia:

„Domnulu principatelorn unite Moldavi'a si Valachi'a, de locu dupa recunóscerea sa din partea puteriloru garantatórie, a tramisu la Vien'a pe ministrulu seu principele Georgiu Stirbei, cá in contielegere reciproca se promoveze regularea mai multoru afaceri pendinti intre statele imp. reg. si principate. Cabinetulu imperatescu nisiuudu parurea a sustiené relatiuni amicabile cu acésta tiéra vecina pe carea interese de multe feliuri o léga de Austri'a, cu tóta promtitudinea luà in consideratiune dorintiele esprese de Domnulu Carolu si de presentu decurgu negotiatiunile ce tindu o regulare multiamitória pentru interesele ambeloru parti respective. (Actele sub Nri 114 si 115.)."

De aci prospectulu trece a vorbí cateva sire despre causa evreiloru din Romani'a, pentru care sunt „9" sete. Activitate straordinaria! óre asia multe interese austriace au fostu angajate intr'acést'a?

Actele amintite mai susu sub Nri 114 si 115, le reproducemu aci in estrasu:

Nr. 114. Principele Georgiu B. Stirbei, baronului de Beust.

Vien'a 12 Mart. 1867.

Am avutu onóre a vorbí Esc. Tale despre unele cestiuni de interesu comunu, in privinti'a caror'a am primitu misiunea speciala de a cercá si de o obtiené o contielegere cu guvernulu Mai. Sale imp. si reg. Apostolice. . . .

Te rogu prin urmare dle baróne, se'mi permiti a resuma si precisá in cateva linii obiectele principali ce credu ca trebuescu, mainte de tóte si pentru acoum, a le supune spre acopulu acest'a naltei Tale apreciatiuni:

1. Proiectulu pentru unu cartelu (tractatu) de stradarea facatoriloru de rele alaturatu cas . . .

2. Comerciulu directu cá si cel'a de transitu intre aceste dóue tieri ar' fi fórte folositoriu desvoltarii recipróce prin o regulare ce ar' dá tóte inlesnirile putintióse pe bas'a liberei schimbari si a reciprocitatei perfecte . . .

3. O contielegere in privinti'a punctelor pentru impreunarea cailoru ferate proiectate in ambele tieri nu va lipsi fara indoiéla a paré Esc. Tale de o urgintia necontestabila in tóte privintiele.

4. Relatiunile nóstre internationali sunt asiediate pe o basa reu definita si neincetatu dau ansa la discusiuni si conflicte, ce provinu din greutatea d'a impsecá tractatele si capitulatiunile intre poterile straine si Pórta, cu art. 8 alu conventiunei de Pariau. Esercitiulu jurisdictiunei consulare paraliséza actiunea libera a guvernului romanu . . indrasnescu a sperá o modificatiune mare in asta privintia. . .

5. Credu in fine, ca trebue se supunu Esc. Tale necesitatea d'a acreditá unu agente alu principelui Carolu intocma celoru stabiliti la Constantinopole si Pariau. Domnii de mai nainte in tóte timporile au avutu unu agente la Vien'a, si estensiunea relatiuniloru nóstre face mai urgiute admisiunea unui organu destinatu a le mantiené si a le cultivá. . . Indrasnescu a sperá ca vei bine voi a me pune in stare d'a raportá Inaltiei Sale Serenisime Domnului Carolu I. asecurarea positiva, ca misiunea mea e coronata de succesu. . .

Nr. 115. Baronulu Beust, princ. Georgiu Stirbei.

Vien'a 17 Martiu 1867.

Prin spistol'a ce mi-ati facutu onóre a mi-o adresá la 12 lunei curinte ai bine voitu a insemná mai multe cestiuni, ce guvernulu principateloru unite Moldavi'a si Valachi'a voiesce a le regulá cu guvernulu Mai Sale imp. si reg. Apostolice. . .

Pentru a respunde la unulu cate unulu din desclinitele puncte articulate in acea epistola, Ti potu dá asecurarea

1. ca guvernulu austriacu participa la dorinti'a celuia din principate d'a stipulá unu cartelu de stradarea facatoriloru de rele si ca va studiá proiectulu ce mi-ati adresatu spre scopulu acest'a;

2. ca elu (guvernulu austriacu) nu póte decatu a se felicitá de conclusiunea unei arangiari tientitórie d'a asecurá ambeloru tieri, in materia de comerciu, inlesnirile recipróce cele mai estinse;

3. ca deliberatiunile ce au de scopu a ficsá punctele de impreunare ale cailoru ferate din Transilvani'a cu cele din Romani'a, se va ocupá guvernulu a le duce la o buna otarire intru intielesulu care va respunde mai bine interesel oru ambeloru tieri;

4. ca e gat'a a intrá in negotiatiuni cu guvernulu Domnului Carolu pentru a regulá regimulu jurisdictiunei consulare intr'unu modu corespundiatoriu necesitatiloru nóue.

Ce privesce in fine punctulu ultimu din epistola, acel'a in care esprimi dorinti'a Domnului Moldo-Valachiei d'a acreditá la Vien'a unu agente, precum sunt cei stabiliti la Constantinopole si la Pariau, am onóre a Te prevení inca de acuma, ca guvernulu imperatului cu placere dà invoirea sa acestei mesuri, ce nu va poté decatu profitá in mantienerea si consoli-

darea bunelorn rapórte intre aceste dóue tieri unite prin atate interese comune.

Rogandu-Te, principele meu, d'a binevoi se duci acésta comunicatione la cunoscinti'a Inaltiei Sale Serenisime Domnului Carolu, folosescu acésta ocasione etc.“

Negotiatiunile cari decurgu de presentu, precum arétu cartea rosia, le conduce din partea Romaniei d. Demetriu Brateanu, care de lungu timpu petrece in Vien'a spre scopulu acest'a. Punctele de manecare ale acestoru negotiatiuni sunt in amintitele acte. —

Cronica esterna.

ROMANI'A. Bucuresci 7 Febr. In nalt imea Sa Domnitoriulu audiendu trist'a scire, ca Oltenitia este inundata de ap'a Dunarei, binevoi a porni indata la faci'a locului, cá se duca mangaiare de parinte celoru loviti de sórte.

In 21 Ian. primise In. Sa incungiurata de starea sa civila si militara pe domnii senatori, carii sub conducerea metropolitului primate presentara adres'a. In. Sa dupa cetirea adresei prin metropolitulu a respunsu asia:

„Suntu fórte simtitoru de bunele urari si de simtiemintele leali de devotamentu ce'mi esprimati Grabirea ce ati pusu a veni in corpu in giurulu meu me misca adencu si voiu pastra cea mai vie aducere aminte de acésta magulitóre urmare.“

In 23 primi pe deputatii camerei in sal'a tronului avendu in diépt'a pe ministrii si in steng'a cas'a sa civila si militara. Presiedintele camerei cetí adres'a, la care In. Sa respunse:

„Acésta adresa este pentru mine cu atatu mai pretiósa vedendu, ca tóta camer'a si a grabitu a mi o presentá. Ve multiumescu de acésta magulitóre atentiune precum si de sentimentele si de urarile bine simtite ce'mi esprimati; mai alesu inse ve multiumescu de asigurarile ce'mi dati si cari 'mi suntu cu deosebire scumpe. Am ferma inoredere, ca ve veti grabi a da o solutione prompta si satisfacatóre cestiuniloru importanti si ca veti dá tota concursulu guvernului meu pentru a'i asigurá sarcin'a; astfelin tiér'a intréga si Domnitoriulu ei va voru fi recunoscatori.“

In siedinti'a camerei din 24 Ian. tienuta sub presedinti'a dlui Fetu d. min. de justitia da cetire mesagieloru privitórie la proiectele de lege pentru infiintiarea curtii jurastiloru, liberarea pe cautione in materii penale si despre responsabilitatea ministriloru si despre admisibilitatea in functiuni judiciale, urmarirea agentiloru fórtiei publice in casu de abatere si altulu privitoriu la cumulu. Camer'a le primesce cu aplausu si pentru cele 2 de anteiu proiecte de lege cere si urgintia.

D. Codrescu da cetire unui proiectu presentatu de d. Cogalniceanu, prin care se cere, a se acordá pentru mam'a si surorile in Domnulu reposatului Anastasie Panu o pensiune viagera, care se si primesce in unanimitate, acordandose mamei reposatului Panu 4000 lei noi pe anu si cate 2000 lei noi la cele 2 surori.

Noi cei ce inca conóscemu meritele neuitatului mare romanu A. Panu ne sfiamu indetorati cu multa recunoscintia si cu vina multiamire pentru scésta fapta nationala a representantiei nationale. —

„Rom.“ ne asecura, ca d. br. D'Avril a inceputu in 5 Febr. oficiale functiunii de representante diplomaticu alu Francisi in Romani'a. —

Novissimu. Au datu rondu prin diurnalele europene sciri din Roman'a, ca bande bulgaresci inarmate ar' fi trecutu Dunarea spre a scitiá resculare in Bulgari'a. De alta parte, ca in Romani'a s'ar fi formatu si bande compuse de 2000 serbi uniti cu romani si ca puterile ar' fi remonstratu la principele pentru desarmarea loru. Aceste inse pre catu scimu noi sici si pre catu vedemu din diurnalele Romaniei suntu scornitori malitiése si diurnalele Romaniei ar' trebui se nu erte asemeni fac- si fictiuni ostile.

— In Croati'a s'a amanatu diet'a, pana candu comisiunea regnicolara si va fini misiunea in periviti'a invoirii cu Ungaria. — Cardinalulu Haulik'a emisu o epistola postorala catra clerulu seu, in care conceptulu de libertate adeverata e cu profusiune tractatu. Impresiune mare:

Vien'a 12. Febr. Cancelariulu de statu br. de Beust interpelatu depre situatiune respunse in sensulu sustienerii pacii. Totusi dice, ca e neaperatu, cá armat'a se stè gata de batalia impunendu, candu ar' ocre eventualitatile. — In Franci'a discusiunea legii de presa face re- In. culu pe din afara cu adunari si cluburi. — In Anglí'a fenienii au spartu portile orasiului Koork si au taiatu firele telegrafice. — Situatiunea nu s'a stramutato! —

Varietati.

— In nóptea din Febr. unu orcanu amenintiatoriu a facutu multe stricatiuni in Vien'a. Viforulu dede diosu caminuri, coperise ma si stelcariile de pe la ferestri si tablele de firme suferira tare.

— Mai. Sa imp. imperatés'a si famili'a su ajunsu in 5 la Pest'a, unde se crede, ca Mai. Sa imperatés'a va remané pana dupa nascere.

— In casu'a honvediloru a binevoitu Mai. Sa a aprobá, cá darulu de incoronare si alte colecte, ce s'au facutu pentru fondulu honvediloru se se impartiésca intre honvedii vei scapetati odata pentru totudéuna. Documentele pentru pretensiunea la ajutoriu se mai primescu inlaintru numai pana in 29 Febr. la biuroulu pentru ajutorarea honvediloru in min. de interne in Bud'a.

— Fondulu honvediloru sta din 700.000 fl. din cari 15.000 fl. s'a impartitu ajutória: La unu generalu si 5 vedove de gen. honvedi, 9 coloneli, 63 maiori, 126 capitani, 93 locotenenti, 148 sublocotenenti, 136 subofíciri si 2619 gregari, cu vedovele si orfanii din tóte plasele acestea cá la 3280 insi.

— Carulu postei intre St. Miklos-ulu mare si Szegedin fù desbracatu de 45.000 fl. O mana reutatiósa indereptulu carului deschise unu'a si luà tóte scrisorile cu bani fara cá personalulu se fi observatu pana la Szöreg.

— Cu tóta negarea „Unionii“, ca scenele dela alegere cu spargerea ferestriloru n'ar fi adeverate, totusi se mai repetí é.a aceea scena in nóptea din 3—4 Febr. in Clusiu, facunduse musica de pisici si reinoindase scen'a cu spargerea ferestriloru la Nic Szilvásy.

— Georgiu Sionu, celebrulu si bine meritatulu nostru poetu petrece de presentu in Vien'a dupa retornarea din calatori'a avuta in Suitier'a si Itali'a. Dea a folositu si acésta calatoria totu intru interesulu nationalitatei romane, ca-ci inscriinduse si partecipandu la diverse reuniuni de literati, a cercetu pretotindene a respandí cunoscintie despre sórtea nóstra. A culesu esperiintie interesante pe terenulu educationei, politicei si despre starea industriei, cari speramu, ca le va dá publicitatii. Desclinitu nu-au imbucuratu intielegundu, ca la Torinu multi teneri si omeni betroni asculta cu placere desclinita prelegerile ilustrului nostru literatu Vegezzi-Ruscalla. D. Sionu de si naiatatu in verata, este inse in deplina potere, avemu se ni gratulamu pentru literatur'a nóstra. (Albin'a.)

— In Bulgari'a — scrie diuariulu „Narodnost“ — o conjuratiune 'si desvolta tóta activitatea pentru liberarea patriei sale. Afacerile sunt conduse prin „comitetulu bulgaru secretu“ Statutele societatii suntu statornicite si determinate in 11 puncte. Punctulu alu doilea hotaresce corpulu conspiratiunii. Acestu punctu e: „Scopulu si chismarea societatii e liberarea patriei prin orice midilocu si modu, adica: séu una Bulgaria nedependinte, — séu una Bulgaria de sine statatóre suptu suzeranitatea Portei, — séu una Bulgaria confederata cu popórele de impregiurulu seu.

Juramentulu, care se depune prin fiacare iniciatu, suna asia: „Juru pe onórea mea, inaintea lui Dumnedieu si a onoratei adunari, ca in tóta viéti'a mea, pana la mórte, nu voiu descoperi nimic'a din orice mi se va comunicá. Juru si promitu, ca voiu contribui din tóte puterile cu concursulu meu la eliberarea patriei mele. Juru si promitu, ca'mi voiu sacrificá viéti'a si tóte facultatile spre acestu scopu santu. Juru si promitu, ca me voiu supune cu resemnatiune deplina tuturoru legiloru si ordinatiuniloru acestui comitetu centrale bulgaru, si nationiloru acestui silintie si secretulu de promitu pe lunga aceste silintie si secretulu de promitu pe lunga aceste silintie si secretulu deplinu. Promitu tota odata implinirea sincera din contra, m'asiu face vendietoriu, me declaru, ca me voiu supune judecatii tribunalului acestei societatii, carele va avea a me apará si consocietatii, carele va avea a me apará si consocietatii, carele va avea a me apará si condamna in intielesulu dreptatii. Juru!“ — Dupa recitarea juramentului intregu, tóta societatea sarut'a pe membrulu nou. „Rom.“

Nr. 10936/1867. 2—3

Escriere de concursu.

De órece prin emisulu inaltului regiu Guvernu din 13 Decembre 1867 Nr. 25638 s'a datu concesiune de a se deschide in comun'a Rósnovu una apotheca publica cu dreptulu personalu, asiadara in urm'a acestui inaltu emisu se escrie concursu pentru impartasirea acestei concesiuni.

Competitorii au a insinitá suplicile loru prevedute cu atestate trebuintióse la magistratulu acest'a pana la 31 Martiu 1868.

Brasiovu 31 Decembre 1867.

Magistratulu urbanu et districtuale.

Nr. 912/1867. 3—3

Publicatiune.

Loculu de actuariu la oficiulu comunei Campu-Lungu in Bucovin'a e de ocupatu, salariulu 350 fl., 8 stanjini lemne si contare la pensiune. Conditiunile: Limb'a romana si germana in vorbire si scriere. Conoscintiele: prescrierile politice; etate: 21 pana 30 ani. Cererile in terminu de 6 septemani se se tramita. —

Campu-Lungu 30 Dec. 1867. (pl.)

Duoi teneri

cu aplecare la negotiu si bine educati, cari se aiba conoscintia celu pucinu de dóue limbi ale patriei si au absolvatu cu succesu bunu clasele elementari, potu afla loco la subscrisulu in negotiulu de galanterii, porcelanarie, sticlarie si marchitania, cá invetiacei séu practicanti.

Ioanu Persiolu,
negutiatoriu in Brasiovu.

Aratare

de

pretiuri fórte scadiute de marfe,

la

„Jungfrau von Orleans.“

Mi-au voie a face multu pretiuitoriu dame si domniloru cavaleri cunoscute pretiurile cele de mirare scadiute din depusulu meu de marfa de moda, panuria si lipscania, care custa:

Din materii de vér'a, de primavér'a, de tómn'a si de érn'a. Panura peruviena, doschingu, matasaria, istrinu, ripsu, casiniru si polu de chivru, jaconatu, percalinu, tiesetori de bumbacu si Rumburg de $^4/_4$, $^3/_4$, $^2/_4$ pentru lepedee (cersiafe), pandia de inu, in patru fóe schale lungi, marame in barege, paletone, manto, tedduine de matasa, catifea si lana, precum si halate, haina de casa gata pentru barbati. Din causa ca, articulele suntu de multe specie, pretiurile nu se pot face aici cunoscute de acesa me rogu se ve convingeti in persóna. —

1—3 **J. Halmen.**

Cursurile la burra in 11 Febr. 1868 ata asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 57 cr. v.
Augsburg	—	—	114 „ 75 „
London	—	—	117 „ 20 „
Imprumutulu nationalu		—	57 „ 10 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %		58	„ 30 „
Actiile bancului	—	—	710 „ — „
„ creditului	—	—	187 „ 10 „

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamentului in 5. Febr. 1867:

Bani 66·— — Maria 66·50.

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.